

**MINISTERUL EDUCAȚIEI
CENTRUL NAȚIONAL DE POLITICI ȘI EVALUARE
ÎN EDUCAȚIE**

**CONCURSUL NAȚIONAL
DE OCUPARE A POSTURILOR DIDACTICE/
CATEDRELOR VACANTE/ REZERVATE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR**

**PROGRAMA PENTRU
EDUCAȚIE MUZICALĂ
ȘI
EDUCAȚIE MUZICALĂ SPECIALIZATĂ**

NOTĂ DE PREZENTARE

Programa de față se adresează absolvenților instituțiilor de învățământ superior artistic care vor desfășura activități didactice în cadrul ariei curriculare arte – disciplina educație muzicală din învățământul de cultură generală și disciplinele din cadrul educației muzicale specializate din învățământul vocațional cu profil artistic, specializarea muzică, după cum urmează: ansambluri vocale și instrumentale, artă vocală (canto clasic și canto popular), muzică instrumentală (pian, vioară, violă, violoncel, contrabas, chitară, harpă, flaut, oboi, clarinet, saxofon, fagot, trompetă, corn, trombon, tubă), studii muzicale teoretice (teoria muzicii, forme și genuri muzicale, armonie, contrapunct, elemente de folclor), muzica de jazz-muzica ușoară/divertisment, corepetiție.

La elaborarea programei au fost luate în considerare documentele reglatoare din domeniul curricular, armonizarea cu nivelul de formare continuă din cadrul departamentelor de pregătire didactică și de specialitate din cadrul universităților și facultăților de artă și nu în ultimul rând, opiniile unor profesori cu o bogată experiență didactică și artistică.

Datorită caracterului preponderent practic al disciplinelor artistice, profesorul trebuie să facă demonstrația că are capacitatea de a parcurge procesul instructiv-educativ la un nivel artistic convingător; de aceea, cadrele didactice care vor preda discipline din cadrul educației muzicale specializate susțin înaintea probei scrise și o probă practică în specialitatea pentru care s-au pregătit conform Metodologiei de concurs și a Centralizatorului pe specialități. Astfel, examenul pentru ocuparea posturilor vacante din învățământul preuniversitar constă în susținerea a două probe:

- a) probă practică (conform anexei la Metodologia de mobilitate a personalului didactic și a Centralizatorului privind disciplinele de învățământ, domeniile și specializările);
- b) probă scrisă compusă din disciplinele prezentate la începutul fiecăreia dintre cele două specializări, respectiv Educație muzicală și Educație muzicală specializată.

Prezenta programă are în vedere:

- aprofundarea pregătirii de specialitate corespunzătoare competenței didactice a profesorului de educație muzicală sau educație muzicală specializată;
- actualizarea bazei teoretice și practice privitoare la aspectele didactice fundamentale care se leagă de realizarea educației muzicale în învățământul de cultură generală și de specialitate;
- corelarea conținuturilor de specialitate cu disciplinele din planul cadru prevăzut în curriculum-ul național în vigoare;
- aplicarea didacticii specialității în activitatea la clasă, ținând cont de ciclurile curriculare, dar și de nivelul aptitudinilor specifice artei muzicale ale elevilor din școlile și liceele de specialitate;
- dezvoltarea capacităților de interpretare intra, inter și transdisciplinare a conținuturilor și deformare a unei culturi curriculare;
- valorificarea conținuturilor disciplinei prin construirea unui demers didactic modern, prin proiectare structurată, prin organizarea unor activități de învățare centrate pe nevoile și interesele elevilor/elevului, care să faciliteze învățarea eficientă de către aceștia a conținuturilor specifice disciplinei;
- dezvoltarea capacităților de evaluare a cunoștințelor și deprinderilor dobândite de elevi cu ajutorul întregului set de metode, instrumente și tehnici de evaluare și reglarea demersului didactic pe baza interpretării informațiilor oferite de rezultatele evaluării.

Pentru a realiza transferul deprinderilor artistice, în cadrul căruia se obține modelarea intenționată a personalității elevului ca viitor consumator avizat de artă sau viitor muzician, cadrul didactic trebuie să utilizeze forța educativă a exemplului personal. Prin conținuturile puse la dispoziție de prezenta programă, profesorul de educație muzicală sau de educație muzicală specializată va produce dovada concretă a faptului că stăpânește în mod profesionist disciplina pe care o predă, înlăturându-se astfel posibile cazuri de impostură.

Prezenta programă este valabilă și pentru absolvenții aparținând minorităților naționale.

COMPETENȚELE CADRULUI DIDACTIC

1. Cunoașterea conținuturilor științifice ale disciplinei și operarea corectă și adecvată cu limbajul specific necesar praxisului muzical școlar, motivarea elevilor în/pentru formarea deprinderilor și aptitudinilor specifice;
2. Operarea cu analogii stilistice și creative între arte, în perspectivă intra, inter și transdisciplinară, ca o unitate a competenței de specialitate în plan teoretic;
3. Capacitatea de a construi demersuri didactice interactive și de adaptare a strategiilor didactice la conținuturi;
4. Utilizarea documentelor școlare reglatoare în spiritul principiilor didactice în specialitatea respectivă, pentru aplicarea adecvată a programei școlare în vederea unui demers didactic eficient;
5. Posedarea unei gândiri critice privitoare la creațiile muzicale, având o atitudine reflexivă asupra muzicii, precum și disponibilitatea de a transfera în viața socială valori estetice, ca alternative la manifestările de tip kitch;
6. Deținerea capacității de a comunica cu elevii;
7. Capacitate de a funcționa ca element integrator al valorilor culturale în comunitatea locală și națională;
8. Capacitate de proiectare, organizare, evaluare a unui eveniment artistic;
9. Aplicarea de tehnici de muncă eficiente într-o echipă multidisciplinară pe diverse paliere ierarhice;

EDUCAȚIE MUZICALĂ

Licee și școli de cultură generală

Discipline de specialitate:

- I. Teoria muzicii;**
- I. Istoria muzicii universale și românești;**
- II. Forme și genuri muzicale;**
- III. Folclor muzical;**
- IV. Didactica specialității.**

I. TEORIA MUZICII

1. *Sunetul muzical* și calitățile lui.
2. *Semiografia muzicală* tradițională și cea modernă.
3. *Intervale muzicale*: criterii de clasificare, exemple.
4. *Acordurile de trei și patru sunete*: criterii de clasificare, exemple.
5. *Ritmul și metrul muzical*: elemente constitutive; sisteme ritmice și metro-ritmice; clasificare în diverse culturi muzicale; exemple din literatura muzicală.
6. *Sistemul modal*: caracteristici, exemple din literatura muzicală, posibilități de abordare în interpretarea vocală și instrumentală în procesul de educație muzicală: moduri populare românești
7. *Sistemul tonal funcțional*: caracteristici generale ale sistemului tonal funcțional; raporturile dintre diferitele tonalități în cadrul creației muzicale ca mijloace ale expresiei stilistice sau

tematice; modulația în muzica secolelor XVII-XIX; exemplificări.

8. *Agogica și dinamica muzicală*: importanță, exemplificări.

9. *Ornamentele muzicale* și utilizarea lor în diferite stiluri muzicale: exemplificări.

II. ISTORIA MUZICII UNIVERSALE ȘI ROMÂNEȘTI

A. Istoria muzicii universale

1. *Renașterea muzicală*: estetica înnoirii limbajului, context istoric, caracteristici și cronologia perioadei. Apariția și evoluția genurilor muzicale: madrigalul, motetul, missa, chansonul, liedul: caracteristici, reprezentanți.
2. *Barocul* și genurile muzicale reprezentative în creația secolului al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea, reprezentanți: Antonio Vivaldi, Jean-Philippe Rameau, Johann Sebastian Bach, Georg Friedrich Händel etc. Personalitatea lui Johann Sebastian Bach - scriitura polifonică și genurile reprezentative, creația instrumentală, importanța sistemului temperat.
3. *Evoluția spectacolului vocal-dramatic în secolul al XVIII-lea* (de la opera seria și opera buffa la formele lirico-dramatice naționale).
4. *Clasicismul muzical vienez* – premise ale apariției (de la Domenico Scarlatti la fiii lui Johann Sebastian Bach; caracteristicile și reprezentanții Școlii de la Mannheim); repere stilistice. Evoluția genurilor muzicale: camerale, simfonice, vocal-instrumentale și vocal-dramatice. Personalitatea, creația și importanța compozitorilor: Joseph Haydn, Wolfgang Amadeus Mozart și Ludwig van Beethoven.
5. *Romantismul muzical*: premise ale apariției, trăsături generale, forme și genuri predilecte (programatismul), virtuozitatea instrumentală (evoluția și perfecționarea instrumentelor). Personalitatea și creația compozitorilor secolului al XIX-lea: Franz Schubert, Hector Berlioz, Robert Schumann, Frédéric Chopin, Franz Liszt, Johannes Brahms, Piotr Ilici Ceaikovski, Giuseppe Verdi, Richard Wagner, F. M. Bartholdy, N. Paganini s.a.
6. *Școlile muzicale naționale europene în secolul al XIX-lea* (rusă, nordică, poloneză, cehă, ungară, spaniolă, românească etc.): caracteristici, genuri predilecte și compozitorii reprezentativi.
7. *Diversitatea stilistică la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea*; verism, impresionism, neo-clasicism, post-romantism, expresionism etc. Compozitori reprezentativi: Claude Debussy, Richard Strauss, Carl Orff, Arthur Honegger, Arnold Schönberg, Anton Webern, Alban Berg, César Franck, Anton Bruckner, Gustav Mahler etc.
8. *Culturi muzicale naționale în secolul al XX-lea*. Personalitatea și creația compozitorilor reprezentativi: George Enescu, Igor Stravinsky, Béla Bartók s.a.
9. *Orientări stilistice și opțiuni creatoare în muzica de avangardă a secolului al XX-lea* (muzica stockhastică, concretă și electronică, sisteme muzicale de sinteză, aleatorismul, constructivismul etc.). Compozitori reprezentativi: Olivier Messiaen, John Cage, Iannis Xenakis, Pierre Boulez, Luigi Nono, Luciano Berio, Karlheinz Stockhausen s.a.
10. *Muzica de divertisment și muzica ușoară a secolului al XX-lea*; impactul promovării „muzicii noi” universale și românești, în plan socio-cultural pe termen scurt, mediu și lung, exemple.

B. ISTORIA MUZICII ROMÂNEȘTI

1. *Cultura muzicală românească de factură cultă și evoluția învățământului muzical românesc și a școlii naționale de compoziție în secolul al XIX-lea*; formele specifice de manifestare a culturii naționale, surse de inspirație folclorice, bizantine și apusene care au stat la baza creațiilor muzicale, genuri muzicale predilecte (vocal, coral, cameral, simfonic, operă) și compozitori reprezentativi.

2. **George Enescu** – personalitate complexă a culturii românești și universale. Biografie și creație; importanța compozitorului, interpretului, pedagogului în context cultural național și universal.
3. **Viața muzicală românească în prima jumătate a secolului al XX-lea**: instituții muzicale, viața concertistică etc. Creatori și genuri abordate: exemple.
4. **Mijloace artistice, procedee stilistice și semnificații în creația muzicală românească din a doua jumătate a sec. al XX-lea și sec al XXI - lea**: Ion Dumitrescu, Tudor Ciortea, Gheorghe Dumitrescu, Aurel Stroe, Ștefan Niculescu, Tiberiu Olah, Anatol Vieru, W. Berger, Sigismund Toduță, Tudor Jarda, Cornel Țăranu, Miriam Marbe, Felicia Donceanu, Carmen Petra Basacopol, Vasile Spătărelu, Achim Stoia, Doru Popovici, Dan Dediu, Adrian Iorgulescu și alți reprezentanți ai școlii muzicale contemporane românești.

III. FORME ȘI GENURI MUZICALE

1. **Principalele forme muzicale**: lied, menuet, scherzo, rondo, invențiunea, fuga, variațiunea, sonata; caracteristici, structură arhitectonică, exemplificări.
2. **Genurile muzicale**: vocale, corale, instrumentale, vocal-instrumentale și opera în creația contemporană românească și universală. Caracteristicile și analiza acestora ; exemple.

IV. FOLCLOR MUZICAL

1. **Trăsături caracteristice** ale muzicii populare românești; exemplificări.
2. **Elemente de structură** a muzicii populare românești.
3. **Genuri** ocazionale și neocasionale, exemple.
4. **Folclorul, sursă de inspirație** pentru creația muzicală cultă; trăsături generale, exemple

V. DIDACTICA SPECIALITĂȚII

1. **Curriculum Național**: terminologie, structura planului de învățământ, a programelor școlare, curriculum la decizia școlii, cicluri curriculare.
2. **Procesul de învățământ ca relație între predare-învățare-evaluare**. Caracterul formativ-educativ al procesului de învățământ: lecția de muzică - specificitatea acesteia prin:
 - formarea și dezvoltarea gândirii autonome și critice prin receptarea și interpretarea creațiilor muzicale;
 - formarea și dezvoltarea gustului estetic, al atitudinii reflexive asupra valorilor artistice în viața individului și a societății;
 - pregătirea psihologică a elevilor în vederea apariției în public prilejuită de diferite evenimente (serbări școlare, spectacole ocazionale, concursuri etc.);
3. **Proiectarea** - demers de organizare anticipată a activității didactice în lecția de educația muzicală:
 - cunoașterea programei școlare: structura acesteia, definirea și corelarea elementelor de structură a programei școlare;
 - proiectarea unităților de învățare prin prisma realizării competențelor cadru. Model de proiectare pentru desemnarea activităților de învățare în care vor fi implicați elevii, a selectării resurselor cele mai eficiente etc;
 - strategii didactice de realizare a conținuturilor programei, conforme cu etapele de predare a orei de educație muzicală: procedee de predare a unor unități de învățare; exemplu: ritmul, măsurile, cântecul după auz, inițiere instrumentală, audiție muzicală activă etc.;
 - constituirea demersului didactic pentru realizarea unui învățământ centrat pe elev.

4. Metode și mijloace didactice specifice:

- metode de învățământ adecvate lecției de educație muzicală utilizate pentru învățarea unor elemente de limbaj, a unui cântec, a unui instrument muzical;
- importanța utilizării mijloacelor de învățământ necesare pentru realizarea unei lecții de calitate;

5. Criterii de selectare a repertoriului vocal/instrumental:

- stabilirea repertoriului vocal/instrumental având în vedere capacitatea elevilor de redare vocală/instrumentală, particularitățile de vârstă etc.;
- selectarea repertoriului în funcție de diferitele manifestări artistice din școală (activități ocazionate de diferite evenimente, concurs interscolar, județean, național, internațional);

6. Audiția muzicală: act de educare a sensibilității auditive, afective, de formare a capacității de selectare a valorilor muzicale; locul și rolul audiției muzicale în formarea și dezvoltarea gustului estetic; procedee de audiție activă cu muzică de genuri diferite având ca finalitate educarea elevilor prin și pentru muzică și formarea elevului-consumator de muzică avizat.

7. Lecția de educație muzicală: corelarea cu mijloacele de expresie ale altor discipline (literatură, gramatică, istorie, geografie, educație plastică, educație fizică, arta actorului etc.)

8. Creativitatea în lecția de educație muzicală;

- modalități de dezvoltare a creativității.
- formarea gândirii critice, reflexive, autonome și creative.

9. Evaluarea în cadrul activităților de educație muzicală/ studii teoretice muzicale:

- definiția evaluării, funcțiile acesteia și rolul evaluării în procesul de învățământ și în special în lecția de educație muzicală;
- metode, instrumente de evaluare specifice lecției de educație muzicală;
- demonstrarea eficienței evaluării în lecția de educație muzicală.

10. Dinamica relației profesor-elev în procesul de învățământ:

- caracteristicile și semnificațiile educaționale ale relației profesor-elev;
- tipuri de relații.